

Mlašč tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

10. leto / številka 39

v Celovcu, dne 25. septembra 1958

Cena 1.50 šilinga

Važna dejstva

Pri sedanji politični zmedbi na Koroškem je treba ugotoviti, kako smo Slovenci izpolnili svojo dolžnost. Zato smatramo za potrebno, da ponovno naglasimo naslednja dejstva:

Dne 15. maja 1955 je bila na Dunaju podpisana državna pogodba. Ta državna pogodba v členu 7 vsebuje točna določila glede posebnih pravic slovenske in hrvatske manjšine v Avstriji. Prav zaradi teh določb smo Slovenci in Hrvati vložili podrobno izdelano stališče in ga predali zvezni vladi 11. oktobra 1955.

Dne 12. oktobra 1955 smo v posebni avdienci pri prosvetnem ministru dr. Drimmlu izpovedali ustno in pismeno svoje poglede glede posameznih šolskih točk člena 7 državne pogodbe.

Istega dne smo na tiskovni konferenci na Dunaju izrekli svoje poglede na manjšinske pravice, ki so zajamčene v členu 7.

Dne 26. oktobra 1955 so zadnje zasedbene čete zapustile Avstrijo in avstrijski parlament je soglasno sprejel sklep o nevtralnosti države.

Dne 24. julija 1956 je bila slovenska delegacija sprejeta od predstavnikov zvezne vlade kanclerja inž. Raaba, vicekanclerja dr. Schärfa in zunanjega ministra dr. Figla. V tej avdienci je bilo od strani zunanjega ministra jasno izpovedano, da bo vlada vse določbe člena 7 uresničila tekom leta 1956.

Dne 17. oktobra 1956 je bila velika konferenca v uradu zveznega kanclerja, kjer so pred posebnim odborom ministrov, ki se imajo pečati z realizacijo člena 7, zastopniki strank in zastopniki prizadetih, to je Slovencev, mogli izraziti svoja stališča.

Zunanji minister g. dr. Figl je tej konferenci predsedoval in dal tam ponovno zagotovilo, da bodo pred obravnavanjem zakonskih osnutkov zaslišani še zastopniki manjšine.

Dne 15. januarja 1957 so predstavniki slovenske in hrvatske manjšine naslovili na 4 velesile, ki so sklenile in podpisale državno pogodbo, posebno poslanico, v kateri zahtevajo izpolnitev člena 7.

V začetku septembra 1957 je ministrski svet odobril predlog prosvetnega ministra dr. Drimmla glede ureditve šolskega vprašanja na Koroškem. Ta predlog je bil izročen parlamentu v nadaljnji postopek.

Dne 29. septembra 1957 se je vršilo v Brucku ob Muri posvetovanje obeh po državni pogodbi prizadetih avstrijskih manjšin. Zastopniki Hrvatov na Gradiščanskem in zastopniki Slovencev so po tem posvetovanju naslovili na zvezno vlado petico, v kateri je naglašeno, da je člen 7 državne pogodbe celota in ni mogoče reševati le šolskega vprašanja in še to brez sodelovanja manjšine.

Dne 18. novembra 1957 so se slovenski zastopniki na posebni tiskovni konferenci za avstrijski in inozemski tisk na Dunaju obrnili na javnost in zahtevali ureditev vseh vprašanj člena 7 in sicer ob sodelovanju prizadete manjšine, ker je člen 7 postavljen v njeno zaščito.

Dne 10. decembra se je vršila tiskovna konferenca za koroški tisk v Celovcu, ki je v bistvu obravnavala iste probleme kakor konferenca 18. novembra na Dunaju. Ta zadnja konferenca je postala potrebna, ker je koroški tisk trdil, da Slovenci ne povemo v Celovcu tega, kar smo izjavili na tiskovni konferenci na Dunaju.

Dne 13. decembra 1957 se je vršilo posvetovanje parlamentarnega pododbora za šolstvo in pravosodje v dunajskem parlamentu. Slovenski zastopniki so pred avstrijskimi poslanci zopet izrekli slovenske zahteve in predloge ter opozorili na hibe zakonskega osnutka, ki ga je ministrski svet izročil parlamentu.

Gonja proti polnoveležni šolski odredbi iz leta 1945 se je stopnjevala in tako je prišlo do poskusa šolske stavke ob koncu šolskega leta 1957/58. Dejansko se je ta v Pliberku započeta in rojena stavka izjalovila in tako smo na to dejstvo na posebni tiskovni konferenci v Celovcu dne 19. julija posebno opozorili. Domače prebivalstvo za ščuvanje priseljencev ni pokazalo nobenega razumevanja in je dejansko to stavko odklonilo.

Tega dejstva vlada na Koroškem in vlada na Dunaju ni vzela na znanje.

Te ljudske volje niso slišali. Domače ljudstvo hoče mir, domače ljudstvo hoče možnosti, da se otroci učijo obeh jezikov. Med počitnicami so pa domovini zveste organizacije pripravljale nov štrajk ob pričetku šolskega leta. Odmev tega huj-

Naše stališče k razglasu o pouku slovenščine

Prvi jesenski dan leta 1958 bo ostal zgodovinski dan za Koroško. Deset let so nam pripovedovali in ustavno sodišče se je dvakrat izrecno pečalo z vsem manjšinskim problemom in potrdilo, da je vsa zadeva naloga zvezne vlade na Dunaju. Sam koroški deželni glavar je pri vsaki priložnosti odvrčal od sebe odgovornost za manjšinsko šolstvo in izjavljal, da je zato pristojna zvezna vlada na Dunaju.

23. september 1958 pa je prinesel odlok deželnega glavarja, ki spreminja določbe ustavnega zakona. Mnenja smo, da je za take spremembe ustavnih zakonov pristojen edino dunajski parlament in še ta samo z dvotretjinsko večino. Prav zaradi tega ostanejo zakoni, ki se tičejo manjšine, še naprej v veljavi in sicer šolska odredba iz leta 1945 in člen 7 državne pogodbe.

Ugotavljamo zgodovinsko dejstvo, da sta dva poskusa šolske stavke in sicer ob koncu minulega šolskega leta in ob začetku novega zaradi razsodnosti domačega prebivalstva klaverno propadla in sta bila prav ta ponesrečena poskusa najbolj nesporen dokaz, da prebivalstvo južne Koroške od b r a v a slovenski učni jezik obenem z nemškim na področju, ki ga določa šolska odredba iz leta 1945. Vse je kazalo, da tudi s tretjim poskusom stavke ne bo nič boljše. Kot že večkrat v zgodovini je morala sedaj zopet priti na pomoč točasna oblast, da podpré zahteve narodnostnih prenapetežev.

Odločno protestiramo proti označitvi slovenščine kot tujega jezika, ker je ta jezik drugi deželni jezik in po državni pogodbi tudi uradni jezik na slovenskem in jezikovno mešanem ozemlju Koroške in Štajerske.

Po našem mnenju bi odlok prosvetnega ministra iz leta 1947, na katerega se sklicuje koroški deželni glavar, veljal zgolj za tuje jezike, kot so n. pr. angleščina, ruščina, francoščina, in še ta odlok je mišljen kot olajšava za manj nadarjene učence. (Klassenzug A in Klassenzug B na glavni šoli).

Slovenci smo vsekdar uravnavali svoje delo in tudi svoje narodnostne zahteve po veljavnih avstrijskih zakonih. Tudi danes, po novem odloku deželnega glavarja, ki je bil verjetno izdan v soglasju z drugimi strankami v deželi in je tudi v soglasju s stališčem »Heimatdiensta«, smo mnenja, da je vsaka odjava od pouka slovenščine v ljudski ali glavni šoli protipostaven akt.

ZATO SVETUJEMO STARŠEM, DA SVOJIH OTROK NE ODJAVLJAJO, MARVEČ JIM SE NAPREJ OMOGOČAJO UČENJE SLOVENSKEGA JEZIKA.

NE DAJAJTE NIKOMUR PODPISOV ZA KAKRŠNE KOLI VLOGE IN POKAŽITE VSAKEMU PODPIHOVALCU VRATA!

Slovenci na Koroškem smo se vedno morali za svoj narodni obstoj trdno boriti in samo zaradi naše stanovitnosti še danes obstajamo. Preživeli smo že hujše ukrepe in vzdržali, kajti vemo, da je pravica na naši strani.

Optri na to prepričanje stopamo v to novo preizkušnjo.

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

Slavje 50-letnice slovenske krščanske prosvete

Pri Sv. Katarini nad Šmihelom na idilični jasi, ki jo obkroža venec dreves, je minulo nedeljo bila proslava 50-letnice ustanovitve Krščanske socialne zveze za Koroško. Nad tisoč rojakov iz Podjune Roža in Zilje, povečini mladih ljudi, je prihitalo, da obnovi svojo zaobljubo zvestobe slovenski materni besedi ter krščanski veri naših prednikov na istem kraju, kjer so že dne 31. maja 1908 naši očetje na prvem mladeniškem shodu prislunili besedi pesnika: „Le vstani, borni narod moj, do danes v prah teptan! — Pepelni dan ni več tvoj, tvoj je vstajenja dan!“

Bilo je srečanje generacij. „Na Mva-kah“, kot pravijo Šmihelčani temu kraju, je bil pripravljen velik oder in obširni prostor so napolnili rojaki iz vseh nebesnih strani. Bil je lep pogled na mlada lica zornih mladenk in krepkih mladeničev, ki so bili za vsakogar živ dokaz, da je delo ustanoviteljev Krščanske kulturne zveze pred 50 leti padlo na plodna tla ter kljub vsem osatu in trnju živo klije ter raste. Med njimi si pa videl naše gospodarje in matere, ki so s solzami v očeh obujali spomine na čas pred petdesetimi leti, ko so bili kot

skanja je bil zelo klavern. Tudi tega glasu ne osrednja in ne deželna vlada nista „slišali“. Namesto da bi omenjene organizacije poklicali na odgovornost, kar je po § 5 člena 7 dolžnost obeh vlad, sta dopustili, da se je hujskanje nadaljevalo. Ker pa so kljub vsemu šole v veliki večini odklonile štrajk, je bilo potrebno s pomočjo gotovega časopisja ustvariti videz „ljudske nejevolje“. Kakor je 27. junija 1958 v Pliberku ducat staršev pod vodstvom priseljencev sklepal v imenu 300 otrok, tako se je 18. septembra 1958 v Celovcu vršil občni zbor društva staršev za južni del dežele, kjer je po poročilih koroških listov 70 ljudi odločevalo o šolskem vprašanju. Odbor sam tega novega društva, pa obstoji po večini iz Celovčanov in Velikovčanov, kar je najvidnejši dokaz, da v resnici ne predstavlja ljudske volje podeželja.

mladi ljudje prihitali k sv. Katarini, da slišijo besedo naših vodnikov: župnika Mateja Ražuna, mučenika prof. Lamberta Ehrlicha, kmečkega mladeniča samouka Krofa, odbornikov novoustanovljene osrednje prosvetne organizacije na Koroškem Valentina Juga, P. Vunčka, Antona Grila, Janka Arnuša, Leopolda Abrahama in še vrste drugih.

Pri Sv. Katarini nad Šmihelom smo proslavili 50-letnico slovenske krščanske prosvete. Na odru je mogočni pevski zbor. V ospredju so dečve v „slovenclah“, slovenskih ziljskih nošah; zbral in privedel jih je č. g. Kuchling, župnik na Ziljski Bistrici. (Foto Zaletel)

Državna pogodba

z dne 15. maja 1955 v členu 7 pravi:

§ 1. „Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji, kakor vsi drugi avstrijski državljani vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.“

§ 2. „Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvatskem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvatske šole.“

§ 3. „V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.“

§ 4. „Avstrijski državljani slovenske in hrvatske manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.“

§ 5. „Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.“

Prireditev je začel sedanji predsednik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Pavle Zablatnik in pozdravil predvsem msgr. Tesunderna, ki pastiruje med Slovenskimi rojaki na Vestfalskem, predsednika Narodnega sveta dr. Tischlerja, tajnika dr. Vinke Zwitterja, blagajnika dipl. trg. Janka Uranka, čč. duhovščino s prostom Trabe-singerjem in dekanom Koširjem na čelu.

Na odru je mogočen pevski zbor (120 pevcev in pevk) iz vseh treh naših dolin, pod vodstvom č. g. Miheliča zapel uvodno pesem „Slovenec sem“.

Nato pa je stopil na oder tajnik Krščanske kulturne zveze prof. dr. Valentin Inzko. Dejal je med drugim: „Ko praznujemo zlati jubilej osrednje slovenske prosvetne organizacije na Koroškem se moramo vprašati, zakaj so se njeni ustanovitelji pred petimi desetletji odločili za to dejanje. Njihov namen je bil gotovo ta, da prek osrednje organizacije usmerjajo vse narodno delo, predvsem pa, da pospešujejo delovanje med vaškim izobraževalnim društvi. Ob ustanovitvi je 12 društev tvorilo jedro Zveze, kmalu je njihov število naraslo na 40. Bilo je pripravljenih na stotine in stotine prireditev, seje in sestanki pa gredo v tisoče. Kulturnega zgoščinarja še čaka pomembna naloga, da to delo zbere, opiše in oceni.“

Ko praznujemo petdesetletnico ustanovitve osrednje prosvetne organizacije, pa že lahko ugotovimo, da je bilo njeno delo (Nadaljevanje na 6. strani)

Politični teden

Po svetu . . .

Napetost zaradi Formoze narašča

Medtem ko s kitajske obale še dalje grmijo topovi in obstreljujejo skalnati otoček Quemoy, kjer Čangkajškova posadka še nadalje vztraja, pa se Moskva in Washington „obstreljujeta“ z diplomatskimi notami.

Upanje na mirno ureditev spora zaradi otočkov med Formozo in kitajsko celino je v zadnjih dneh zelo splahnelo, kajti minulo soboto je ameriški poslanik v Moskvi po naročilu svoje vlade zavrnil zadnjo noto Hruščeva, ker je „nesramna, žaljiva in lažniva“, kot je nekaj ur na to izjavil ameriški predsednik Eisenhower na tiskovni konferenci v Washingtonu.

V resnici je bila nota sovjetskega oblastnika Hruščeva zelo ostra in žaljiva. V njej je poudaril Hruščev, da bo sovjetska vlada v vsem podprla komunistično Kitajsko ter da bo vojno s slednjo smatrala za napad na Sovjetsko zvezo. Malo prej pa je v Pekingu Mao Tse Tung izjavil, da njegovi vojaki slej ko prej nameravajo zasesti Formozo ter pozval ameriške vojne ladje, ki so ondi zbrane v velikem številu, da odplovejo, kajti „sicer jih bodo kitajske oborožene sile prepodile“.

Angleški zun. minister v Washingtonu

V evropskih prestolnicah je ta bojevitva govorica zbudila precejšnjo zaskrbljenost in posebno Angleži so se obotavljali, da bi se takoj postavili na stran Eisenhowerja. Angleški zunanji minister Selwyn Lloyd je nemudoma poletel v Ameriko. Izgleda, da se je njegovemu ameriškemu kolegu Dullesu posrečilo, ga prepričati, da je politika odločnosti najboljše. Tako je bila anglo-ameriška sloga, ki je temelj atlantskega zavezništva, bila znova obnovljena.

Kljub ostrim besedam na eni in drugi strani pa zaenkrat ne izgleda, da se bo Kvemojski konflikt razširil na splošno svetovno atomsko vojno. Nekoliko vstran od grmenja topov in propagandnega hrupa sta se namreč v Varšavi vsedla za mizo dva malo znana a zelo pomembna diplomata, namreč ondotni ameriški poslanik in poslanik komunistične Kitajske. O njihovih razgovorih vlada najstrožja tajnost.

Razpoke v kitajsko-sovjetski slogi

Izgleda pač, da kljub gromovitim besedam iz Moskve in Pekinga komunistično zavezništvo ni tako trdno in prisrčno, kot kaže zunanji videz. Komunistična Kitajska ima sicer na razpolago milijone vojakov, toda je glede orožja odvisna od Sovjetske zveze. Ta ji pa ga dobavlja z velikim premislekom. Pred več meseci je že Moskva obljubila Kitajcem tudi raketna orožja in atomske bombe, vendar jim jih doslej še niso dobavili. Izgleda, da tudi v Moskvi s skrbjo gledajo porast politične moči in napadalnosti Kitajske, a šteje 600 milijonov duš, dočim ima Sovjetska zveza samo 200 milijonov prebivalcev. V industrijskem in vojaškem pogledu je danes še tako zaostala, da ne predstavlja pomembnega svetovnopoličnega faktorja, toda v Moskvi mislijo tudi vnaprej. Kljub komunističnemu bratstvu jih prav gotovo nič ne veseli misel na zaveznika, ki ima več vojakov. Če bi bili ti enako dobro oboroženi kot sovjetska vojska, se bodo pač vloge spremenile. In moskovski oblastniki prav gotovo ne bodo sami z lastnimi močmi pomagali k temu, da postanejo sateliti — Pekinga.

V tej perspektivi dobiva konflikt zaradi Formoze povsem drugačno lice. Brez dvoma bi Peking rad likvidiral Čankajškovo vladavino na Formozi, ki je zanj stalna nevarnost. Upa, da se Amerikanci ne bodo šli v vojno zaradi Kvemoja in drugih skalnatih otočkov ob kitajski obali. Toda za-

enkrat nič ne kaže, da bo Amerika popustila in izgleda, da tudi v Moskvi niso posebno navdušeni za to, da bi šli osvajat otoke — za Kitajce.

Napetost pri Formozi je le del velike svetovnopolične igre, ki prenaša svoje težišče zdaj na to zdaj na ono izpostavljeno točko naše zemlje. Pred nekaj meseci je bil to Srednji vzhod, sedaj je Kitajsko morje; kaj bo čez nekaj tednov pa je težko reči.

. . . in pri nas v Avstriji

Politični mir je minil

Ministri, poslanci, ministerialni funkcionarji ter politični „delavci“ so se te dni že vrnili na Dunaj s počitnic, ki so jih prebili ta ob kakem jezeru, oni v planini, tretji pa ob obali kakega južnega morja.

Začelo se je redno politično življenje in razume se, da bi sedaj vodstvi obeh koalicijskih strank, ki nosita odgovornost za državne posle, radi s po počitniškem odidihu obnovljenimi silami svojim volilcem dokazali, da se ena bolj kot druga trudita za javni blagor. Največjo vneto razvijajo socialisti. Spričo dejstev, da so po glasovih nekoliko šibkejši od OeVP, je njihova vnetja razumljiva. Topot so privlekli na dan že dve leti staro zahtevo po znižanju delovnega časa in sicer od sedanjih 48 ur na 45 ur tedensko.

Ta zahteva je v industrijskih krogih sprva rodila močan odpor. Industrijci so na sestankih svojega strokovnega združenja zahtevo temeljito prerečevali. Socialistični predlog so zavrnil z razlogi, ki jim ni moč odrekati stvarne utemeljenosti. Dejali so, da bo vsako zmanjšanje delovnega časa imelo za posledico zvišanje cen in to predvsem izdelkov široke potrošnje, po katerih še vlada živahno povpraševanje in zategadelj ni umestno znižanje obsega proizvodnje. V praksi bo delovni čas moral ostati isti, razlika bo le v tem, da bodo delavci prejeli 50% povišanje za nadure, ki ga bodo seveda morali vračunati v cene izdelkov. Tako se bo breme prevažilo na koncu na potrošnike, ki so pa v veliki večini delavci sami.

Kljub temu pa so socialisti vztrajali pri svoji zahtevi in z raznimi številkami dokazovali, da znižanje delovnega časa ne bo povzročilo zvišanja cen. Socialistični razlogi so bili le deloma upravičeni in sicer pri industrijah, ki so zaradi zastoja na svetovnem trgu itak morale skržiti proizvodnjo. Te bi namesto odpustitve dela delavcev itak same omejile proizvodnjo tako, da bi skrajšale delovni čas. Tako bi bile neugodne posledice porazdeljene na vse delavce dotične stroke in ne samo na nekatero.

Toda parola o krajšem delovnem času ima svojo magično moč. Rudarji v Köflachu (premogovni revir na Štajerskem) so se zato prav radi odzvali pozivu vodstva socialistične stranke in stopili najprej v enourno „opominjevalno stavko ter napovedali še večjo in daljšo stavko ako vlada ne skrajša delovnega časa do 1. oktobra.

V OeVP so morali upoštevati razporejenost delavstva in zato je ta stranka, v kateri imajo industrijske organizacije precejšen vpliv, začela popuščati. Podobno so storili socialisti in tako se tudi na tem področju bližamo k že običajnemu koalicijskemu kompromisu.

Tako je slišati iz merodajnih krogov govorice, da bodo delovni čas uredili po potrebah posameznih proizvodnih strok. Tudi nadurna plačila bi naj od sedanjega 50-odstotnega dodatka bila znižana na 30, ponekod pa samo na 15 % pribitka k normalni urni meži. OeVP je v zadnjem tednu celo poskusila vzeti socialistom veter iz jader na ta način, da se je sam kancler Raab postavil za največjega zagovornika

Ksaver Meško - biseromašnik

Čisto neopažen je šel ta redki jubilej mimo nas. Kar se gospodu za zlato mašo ni posrečilo, da bi jo opravil tiho in zase, se mu je posrečilo pri biserni maši. Obhajal je ta jubilej čisto zase, v tihoti samostana lazaristov v Celju. Pri Sv. Jožefu nad Celjem se je ob 5 zjutraj v tihni biserni maši Bogu zahvaljeval za neštete dobrote, s katerimi ga je Bog obdaril. Posebno tudi še za milost zdravja in čvrstosti 84 let. Saj je več dni pred bisernim jubilejem potoval po Hrvaškem. Ako ga ravno nihče ne pozna, so ga v Zagrebu gospe in gospodične pozdravljale: Hvaljen Isus i Marija, in ta splošni

pozdrav kot duhovniku ga je zelo razveselil. Kako čvrst je še biseromašnik, kaže tudi to, da je na Rokovo, ki je patron njegove cerkve na Selih, imel trikrat božjo službo, v soboto navrh dvakrat in naslednjo nedeljo zopet trikrat. Je cerkev sv. Roka romarska cerkev in so prihajali vse tri dni romarji, posebno še delavci iz Guštanja, ki na god sam radi dela niso mogli priti. Pomoči drugega duhovnika pa ni bilo mogoče dobiti.

Jubilantu čestitamo iz srca in mu želimo še mnogo lepih in zdravih let, posebno še tudi, da bi čez 5 let mogel obhajati še svojo železno sveto mašo!

45-urnega delovnega tedna. Na ta način si poskuša OeVP pridobiti simpatije tudi med delavci ter odvzeti socialistom vlogo edinega zagovornika delavskih interesov. Izgleda, da smo že zopet v predvolilni dobi, kajti glasovi o predčasnih državnoborskih volitvah že v letu 1959 postajajo pogostejši.

Priprave za novi državni proračun so že v teku

Vlada je sklenila predložiti državnemu predsedniku sklicanje državnega zbora za začetek oktobra. Glavna naloga tega zasedanja bo sprejetje novega državnega proračuna, ki ga pristojna ministrstva že pripravljajo. Bije se trd boj za milijarde in milijone med posameznimi ministri in neki časopis je to borbo precej upravičeno primerjal mešetarnje na živinskem sejmu.

Vsako ministrstvo je namreč v začetku stavilo pretirano visoke zahteve, računajoč, da mu bo finančni minister itak priznal samo del zahtevanih vsot.

Posebno trda prede zaostalim predelom države (Notstandsgebiete) za katere je bilo zahtevanih okrog 300 milijonov. Med te predele spadata poleg Nižje Avstrije, Gradšćanske tudi južni obmejni pas Štajerske in Južna Koroška. Finančni minister je namesto zahtevanih 300 milijonov voljan dati samo 50, kar bi bilo samo kapljica dežka na od suše razpokana tla. Predstavniki omenjenih zaostalih predelov so se združili v posebno interesno skupnost. Izgleda, da jim je uspelo pridobiti zase tudi nekaj ministrov OeVP (kateri pripada tudi finančni minister Kamitz) in upajo, da bodo z vladnim sklepom pripravili stisnjene finančnega ministra k temu, da svojo mošnjo bolj na široko odpre. Koliko neki bo od tega odpadlo na Koroško, bomo pa ob času poročali.

Skrbi zaradi brezposelnosti na Koroškem

Zadnje številke o zaposlenosti v naši deželi kažejo porast brezposelnosti. Položaj zaenkrat še ni vznemirljiv, vendar se je delavstva že lotila zaskrbljenost za bodočnost. Predvsem zaradi tega, ker gredo h koncu nekateri veliki gradbeni projekti (n. pr. električni centrali v Reiseck-Kreuzecku ter na Borovnici pri Apačah), dočim za nove načrte (med temi že tako pogosto od obeh strank obljubljena podjunska železnica, pa tudi elektrocentrala na Dravi pri Kazazah) pa bolj slabo kaže. Pravijo da ni denarja. Zato je tem bolj presenetljiva vest vladnega časopisja v minulih dneh, ki je z velikimi črkami naznanjalo, da je bilo 100 milijonov novega zveznega posojila v treh dneh podpisano in da namerava vlada razpisati nova posojila. Ta denar je, kot smo brali, namenjen predvsem za gradnjo avtoceste Dunaj-Salzburg, za vojaščino in druge zvezne potrebe. Koroška pa lahko čaka, saj je tega že navajena . . .

Rozalsko žegnanje

Rozalsko žegnanje se vrši letos 28. septembra. Red božjih služb je sledeči:

Od 8.—9. ure sv. maše. Po prihodu procesij so litanije in ofer okoli oltarja, nato ob lepem vremenu na prostem sv. maša s pridigo in ljudskim petjem in zopet sv. maše v cerkvi. Vmes spovedna priložnost.

Starodavna lepa romarska božja pot nas vabi v jeseni zopet na hrib sv. Heme in Rozalije, kamor so tako radi pohiteli naši blagi predniki, ateji in mamice od daleč in blizu in izročevali svoje vroče prošnje za vse svoje skrbi.

Tudi letos ste verniki še prav posebno lepo vabljeni iz daljnega Roža in širom Podjune k tej dragi romarski cerkvi; z veseljem boste namreč zapazili, da je dobila nov čeden klobuk — novo streho, ki bo morda eno stoletje stražila in varovala lepo svetišče. Zahvala gre tu prav posebno tvrdkama Francu Puschnigu, tesarškemu mojstru, in Mayerbruggerju iz Celovca, ki sta z ljubeznijo in skrbjo izvršila to delo. Ker je streha zelo razsežna in je cerkev sv. Heme suha kot cerkvena miš, ko nima nobenega premoženja, je čisto navezana na plemenita dobra srca vernikov-dobrotnikov. Stroški so zelo veliki in deloma še niso kriti, zato prosimo letos vse rozalske romarje, da iz svoje denarnice malo več ven potegnejo, da ne bo tako napeta. Sveti varuhinji svetišča naj bosta vam vsem bogati priprošnjici za vsa vaša priporočila. V naprej že iskren: Bog plačaj in lepo srčno vabljeni.

Župnijski urad Globasnica

SLOVENC

doma in po svetu

Tržaški Slovenci na Marijinem prazniku

Ze tradicionalni jesenski Marijin praznik na Občinah pri Trstu je tudi letos privabil veliko število slovenskih vernikov v to lepo našo naselje, ki na robu kraške planite nudi tako lep pogled na tržaški zaliv ter veliko pristaniško mesto. V procesiji so bile zastopane z banderi skoro vse tržaške vasi. Številni gostje so pa tudi prišli iz Gorice in okolice. Zelo razveseljiva je bila udeležba mladine, predvsem pa dolga vrsta strežnikov in članov Slovenske Dijaške zveze, skavtov in pevskih zborov. Duhovnikov je bilo nad 40. Vse hiše, mimo katerih se je pomikala procesija, so bile lepo okrašene. Godba iz Proseka pa je izvajala Marijine pesmi. Po slovesni službi božji je podelil euharistični blagoslov sam tržaški nadškof msgr. Santin, ki je kljub vidno šibkemu zdravju prišel med svoje slovenske vernike. Slovenci so posneli tudi na film, ki ga bodo v kratkem pokazali javnosti.

Praznik grozdja na Goriškem

Dne 14. septembra so v števerjanu, slovenski občini v okolici Gorice, kjer pridelujejo rujno briško vino, praznovali že starodavni „praznik grozdja.“ Za to priložnost je Slovensko katoliško prosvetno društvo iz Gorice pripravilo pestro akademijo s gledališkimi, pevsкими, plesnimi in godbenimi točkami.

Kot gostje so nastopili člani „Slovenskega odra“ iz Trata, ki so pod vodstvom režiserja prof. J. Peterlina zaigrali „Veseli dan ali Matiček se ženi“. Med odmori je igral „Veseli trio“ iz Gorice Avsenikove poskočnice, kot pevka pa je nastopila mala Milojka. Občinstvo je vse izvajalce nagradilo z zaslužnim odobravanjem in tudi tamošnji tisk je prireditelju pohvalno omenil. Le eden ostrovidni poročevalec je opazil, da so bila krila deklet — prekratka.

Slovensko-španska poroka

V Madridu je stopil v zakonski stan dr. Stanko Mikolič, ki si je za življenjsko družico izbral gđ. Marijo Torreira Tenorio, rojeno špansko. Spoznal jo je za časa svojega študija na madridski univerzi. Nevesta že zna slovensko in je sodelovala pri prevodu dr. Ahčunove knjige „Sociologija“ v španščino. Ženin sam pa je po rodu iz Rogatca na Štajerskem. Po poroki sta novoporočenca odšla v Ameriko, kajti dr. Mikolič je sedaj profesor na univerzi v Hartfordu (USA).

Kulturni večer v Argentini

Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu je priredila svoj 9. kulturni večer v okviru programa za leto 1958. Predaval je dr. Branko Rozman o judovski državi. Predavatelj je orisal zgodovino judovskega ljudstva v zadnjih tisočletjih ter nastanek sedanje države Izrael v Sveti deželi. Podrobneje se je ustavil pri prerokovanih svetega pisma o obnovi judovske države in zaključil svoja izvajanja z ugotovitvijo, da obnovev judovske države ni zgolj nacionalno-politični dogodek, ampak da je treba v njej gledati uresničitev višjih, religioznih ciljev.

Začetek pouka na ljubljanski univerzi

Te dni se je začelo vpisovanje na univerzi v Ljubljani, ki zaradi svojega resnega znanstvenega dela dobiva vedno večji ugled v mednarodnem svetu. Kot smo že pred časom poročali, je njen sedanjí rektor prof. Dolfe Vogelink, dekani posameznih fakultet pa so: naravoslovna, dr. Miroslav Zei; filozofska, dr. Metod Mikuz; pravna, dr. Stojan Pretnar; ekonomska, prof. Stane Krašovec; gozdarsko-veterinarska, ing. Jože Levstik; arhitektura, gradbeništvo in geodezija, dr. ing. Branko Žnidaršič; elektrotehnika in strojništvo, ing. Feliks Lobe; rudarstvo, metalurgija in kemijska tehnologija, dr. ing. Roman Modic; medicina, dr. Milko Bedjanič.

Slovenske pustne šege v pariškem muzeju

Nek slovenski obiskovalec je v „Muzeju človeštva“, ki je nastanjen v palači Chaillot v Parizu, pred nedavnim s prijetnim začudenjem odkril posebno vitrino o „Korantu“, kot pravijo pustni šemi na Dravskem polju. V Parizu je razstavljen pristni Korant v svoji kompletni noši s kapo-masko, kožuhom, zvonci, ježevko in z oralom. Nadalje krase vitrino fotografije o pustnih običajih na Dravskem polju ter podoba slikarja Franceta Miheliča. Tam dela „Korant“ družbo drugim pustnim pojavom iz vsega sveta. In od vseh vetrov prihajajo turisti in razvedneži ter občudujejo tudi slovenskega šaljevca.

Formoza - „lepotica“ s pestro preteklostjo

Ob kitajski obali, ki se razteza 6000 km v dolžino, je posejana vrsta manjših in večjih otokov. Največji med njimi je Formoza, ki leži kakih 160 km vstran od celine. Zaradi zaokroženih oblik otoka so mu portugalski mornarji že v 16. stoletju nadeli ime „Formoza“, po naše „Lepotica“.

Njegova površina meri 34.000 kvadratnih kilometrov (dobro tretjino Avstrije), na njem pa živi danes okrog 10 milijonov ljudi. Velika večina prebivalcev je kitajske rase pripadnosti, saj so prvi kitajski naseljenci že v 16. stoletju prišli na otok.

Na otoku vlada tropsko podnebje in je bujno poraščen z raznim rastlinjem. Od severa proti jugu gre gorska veriga, ki tvori nekako naravno hrbtenico dežele in jo loči v dva dela. Vzhodna polovica je zelo strma in pusta. Zapadni predeli pa so položni, rodovitni in lepo obdelani. Riž ondi rodi dvakrat na leto in tvori glavno hrano prebivalstva. Velika je tudi proizvodnja sladkorja, ki je glavno izvozno blago dežele. Nadalje pridelujejo čaj, juto, sladki krompir, pa celo kaffo in nekatere vzhodne dišave. Podzemlje skriva v sebi rudne zaklade kot zlato, srebro, baker in premog. Naleteli so tudi na ležišča petroleja.

V svoji zgodovini je pogosto menjal gospodarje. Ta otok je namreč obdarjen z obilico dobrih pristanišč, ki so vabile tuje ladje k pristanku. Kmalu za Kitajci so se na otoku naselili Holandci, ki so pa jih čez nekaj desetletij pregnali Španci. Te so zopet prepodili kitajski morskimi razbojniki. Od leta 1683 pa do leta 1868 je bil otok del Kitajske. Kljub temu pa kitajske oblasti niso mogle nikdar otoka popolnoma osvojiti, kajti v notranjosti so se domači prebivalci upirali prišlecem s kopnega, ki so jih kljub pripadnosti k isti rasi smatrali za tuje. Leta 1895 je morala poražena Kitajska odstopiti otok Japonski, od katere je oddaljen le kakih 700 km zračne črte.

V drugi svetovni vojni so zapadni zavezniki obljubili Formozo tedanji kitajski vladji generalisima Čankajška in to obljubo so leta 1915 po kapitulaciji Japonske tudi izpolnili. Čankajškove čete so zasedle otok. Toda Čankajškova vlada se ni dolgo veselila zmage. Komunistične sile, ki so se bile zbrale v severnih predelih obsežne, 600 milijonov duš broječe države, so zaradi gnilobe čankajškovega režima, pa tudi zaradi kratkovidnosti zapadne politike, vedno bolj pridobivale na moči. Kmalu so se s sovjetsko pomočjo tako okrepile, da so premagale Čankajškove čete in danes 70-letni maršal, ki je skoraj vse svoje življenje prebil v boju s komunisti, je z zadnjimi ostanki svojih čet (600.000 mož) in okrog poldrugim milijonom beguncev našel zatočišče na Formozi. Kitajski komunisti so za-

sedli vso kopno deželo, a ker takrat niso imeli svoje mornarice, oslabljenega Čankajška niso mogli zasledovati po morju.

Z širokopotezno ameriško pomočjo (okrog 1 milijarde dolarjev) je Čankajšku uspelo, da je svojo oblast na Formozi utrdil te si izvežbal moderno vojsko. Medtem pa so komunisti uvedli brezobzirno strahovladno po vsej širni Kitajski na kontinentalnih tleh.

V zadnjih tednih je tudi mnogo slišati o otokih Quemoy in Matsu. Sta to dva izmed številnih majhnih otokov, ki leže le nekaj kilometrov vstran od kitajske obale. Komunisti na celini so te otoke vedno smatrali kot mostičke za bodoči pohod Čankajška nazaj na celino in že pred nekaj leti so zbral velike sile na celini z namenom, da jih osvoje. Takrat je odločna ameriška izjava, podprta z skupino vojnih ladij, re-

šila ta otok pred osvojitvijo po komunistih. Toda oblastniki v Pekingu so samo začasno popustili. Sedaj so ponovno začeli z vso silo obstreljevati oba otoka, da prisilijo tamošnje Čankajškove posadke k predaji. Ta podvig je povzročil svetovno krizo.

Oba otočka sta sama po sebi brez posebne vrednosti, vendar bi njih predaja kitajskim komunistom še bolj omajala že ne baš trdni Čankajškov položaj, obenem bi pa prizadela težak udarec ameriškemu ugledu na Daljnem vzhodu. In na daljši rok bi taka predaja bila zgolj uvod v predajo Formoze same. Posest Formoze pa bi nudila komunistični Kitajski zelo velike strateške ugodnosti za nadaljnje podvige proti Japonski in Filipinom, ki so pa z Ameriko združene v vojaško zavezništvo.

Otok Formoza, „Lepotica“, ki je v preteklosti s svojimi čari privabila k sebi pustolovce in mornarje, je danes postala ja-
bolko prepira med mogočniki sveta.

Živi metveci na Haitiju

Ko je dne 6. decembra 1492 Krištof Kolumb na svojem zgodovinskem potovanju, na katerem je odkril Novi svet ali Ameriko, v Karibijskem morju odkril otok Haitij (danes samostojna država), je navdušeno pisal svoji vladarici, španski kraljici Izabeli: „Odkril sem nekaj čudovitega“. Otok je res nekaj čudovitega, ima pa še danes tudi svoje strašne skrivnosti.

Znan je po svojih obširnih plantažnih nasadih, ki so jih uredili francoski naseljenci. Toda Francozi v vročem podnebnju niso sami delali, ampak so si navozili na rodovitni otok sužnje iz Afrike, največ iz znamenite „Slonokoščenih obale“ ob Južnem Atlantiku. Zato je danes večina prebivalstva zamorskega rodu. V teku stoletij pa so se jako namnožili tudi mešanci iz zamorcev in Francozov, ki jih imenujejo Kreole. Posebno ženske slovijo po svoji lepoti. Moderna doba je tudi haitiskim sužnjem prinesla svobodo, vendar so iz davnine ohranili mnogo poganskih običajev. Kljub temu, da se je krščanstvo med njimi kmalu uveljavilo in je danes večina prebivalstva katoliške vere, pa so ohranili prebivalci po vaseh tudi mnogo vraž in skrivnostnih obredov, ki človeka navdajajo z grozo. Ti ostanki iz poganskih časov so se mogli ohraniti predvsem zaradi nizkega stanja izobrazbe, kajti večina prebivalstva na podeželju še danes ne zna brati in pisati.

Eno izmed teh praznovstev je zombizem. V njem nevednost ljudstva s satansko prevejanostjo izkoriščajo čarovniki, ki poznajo nekatere naravne sile in jih zlorablajo za svoje temne namene. V notranjosti dežele še sredi gozdov stoje poganski templji, kjer čarovniki vršijo svojo „duhovniško“ službo. Oblasti te obrede sicer pre-

ganjajo, a brez pravega uspeha. Celo kazenski zakonik jih strogo prepoveduje. Med drugim vsebuje tudi naslednjo določbo:

„Kdor daje drugim osebam snovi, ki sicer ne povzročijo smrti, ampak samo navidezno omrtvičenje, zagreši s tem umor. Zapade kazni tudi tisti, ki osebe v takem omrtvičenem spancu začasno pokoplje, brez ozira, kakšen je končni izid njegovega dejanja.“

Zombizem je pokopavanje živih ljudi, katere so najprej z določenimi strupi uspavali, da so zapadli v spanec, ki je podoben smrti. Čarovniki pridobivajo ta strup iz neke posebne vrste bodečih katej (Kaktus), ki ondi rastejo. Način pridobivanja te snovi je samo njim znan in ga ne izdajo za nobeno ceno. Tudi vsi napor znanstvenikov, da bi ta skrivnostni napoj odkrili, so bili doslej brezuspešni.

Tako omrtvičene ljudi pokopljejo, po nekaj dneh pa grob znova odprejo in z neko drugo snovjo navidezno mrtvega obude k življenju. Toda ta človek ni več isti kot je bil. Izgubil je spomin, razum in voljo, kajti strupi so poškodovali njegov živčni sistem. On sicer živi, toda je popolnoma podložen volji čarovnika, mehanično izvršuje njegova povelja in ne more presoditi njih pomen. Tak človek je zombi in se svojemu gospodarju v vsem pokorava. Zanj izvrši tudi vsak zločin ako mu to zapove.

Zaradi tega naravnost peklenškega običaja živi neuko prebivalstvo v velikem strahu pred čarovniki. Na Haitiju je tudi razširjen običaj, da mrtvim svojem pred pogrebom z nožem prebodejo srce. Na ta način hočejo prepričati, da jih čarovniki ne bi znova obudili in spremenili v zombije. Pokopališča so tudi noč in dan zastražena.

Kongres evropskega kmetijstva

Na Dunaju je bilo 10. plenarno zasedanje Zveze evropskega kmetijstva. Zvezni kancler ing. Raab je v kratkem nagovoru ocenil pomen tega kongresa posebno spričo evropske integracije. Zvezni kancler je rekel, da je tudi kmetijstvo prepričano o potrebi evropskega sodelovanja, treba je pri tem le upoštevati položaj posameznih kmetijstev.

Predsednik Zveze evropskega kmetijstva, bivši nemški minister dr. Hermes, je v svojem uvodnem govoru obžaloval najprej dejstvo, da se upanje na povečanje kroga držav članic ni izpolnilo. Ravno zadnji razvoj pa podčrtava potrebo velike centralne kmečke organizacije. Po besedah dr. Hermesa je bilo kmetijstvo presenečeno ob sorazmeroma hitrem sporazumu glede pogodbe o evropski gospodarski skupnosti. Kmetijstvo žal ni imelo možnosti sodelovati pri izdelavi pogodbe. Bodočnost Zveze evropskega kmetijstva bo v veliki meri odvisna od sodelovanja posameznih držav.

Avstrijski minister za kmetijstvo in gozdarstvo, g. Thoma, je opozoril, da se je v raznih evropskih državah proizvodnja kmetijskih proizvodov zelo razvila.

Pod predsedstvom državnega svetnika Stürgkha je zborovala na Dunaju v okviru plenarne skupščine Zveze evropskega kmetijstva peta komisija, ki se bavi z vprašanji zasebnega in občinskega gozda. Gozdarski direktor dipl. ing. Eckmüller je poročal o organizaciji kmečkega gozdarstva v Avstriji. Uvodoma je opozoril, da je Avstrija še zelo bogata z gozdovi, saj ima okoli 3 milijone 300.000 kvadratnih hektarjev gozdne površine. Od tega je 81,8 odstotka gospodarskega gozda. Ostalo pa je delno gospodarski gozd, deloma pa zaščitni gozd. Gozd površema v Avstriji 39, 5 odstotka celotne površine ali 45 odstotkov kultivirane zemlje.

LETNO POROČILO ZDRUŽENIH NARODOV

Na sedežu Organizacije združenih narodov v New Yorku so objavili pretekli teden redno letno poročilo generalnega tajnika Organizacije združenih narodov, Daga Hammarskjolda.

V uvodu pravi ta, da je Organizacija združenih narodov dokazala svojo sposobnost glede popuščanja napetosti in pomirjenja na Srednjem vzhodu.

O misiji, ki mu je bila poverjena z odločitvijo izrednega zasedanja Generalne skupščine, je Hammarskjöld dejal, da bo o tem poročal kasneje.

Ko poroča o razorožitvi, generalni tajnik omenja prve ohrabrujoče rezultate, dosežene na ženevski konferenci znanstvenikov o nadzorstvu nad poizkusi. Ko govori o ameriški, angleški in sovjetski pobudi za prenehanje atomskih poizkusov, Hammarskjöld poudarja, da je treba to pobudo pozdraviti.

bodo opravila med saboj razdelili, iz med sebe eniga za predsednika zvolili, inu eniga za sekretarja, kir pak ne izmej tih desetih, temuč en drugi posebej biti ima. — 7) Za Central-Gubernium so izvoleni gospodje...“ Koroški proglas je določal za koroško vlado naslednje osebnosti: gubernialnega svetnika barona Ankershofna, J. pl. Kochlerja, barona B. Rechbacha, stolnega dekana pl. Türka, odvetnika dr. Fortschnigga, dr. Wodleya, odvetnika dr. Wolfa, trgovca V. Bergamina, gostilničarja J. Grossla in barvarja Jesseja. Zatem je proglas zaključil takole: „General Bernardotte (za Koroško gener. Berthier) jih ima poterdit, inu pustit perseči, de bodo povelam francoskiga sojzbdstva pokorni; pričeoča postava pak nemško, inu kranjsko natisnena očitno ven obešena biti. Buonaparte.“

Ti člani so se še istega dne (31. III.) popoldne zbrali v mestni hiši, kjer jih je ustoličil general Berthier in jim prebral zgoraj navedeni Buonapartejev proglas. Za predsednika so si izvolili grofa J. F. Enzenberga, za njegovega tajnika barona J. F. Seena, poslovala je pa po izrečnem Buonapartejevem dovoljenju po dotedanjih avstrijskih postavah, a pod nadzorstvom šefa francoskega štaba, gener. Berthiera.

Ta vlada se je že dne 2. IV. obrnila s posebnim, obširnim in v Napoleonovem imenu od gener. Berthierja odobrenim proglasom na vse prebivalstvo ter ga resno pozvala k požrtvovalnemu sodelovanju, da se s tem v splošno korist čim bolj olajšajo neizbežna bremena. Po francoskem naročilu je pozvala tudi vse begunce, da se v najkrajšem času vrnejo domov.

1) republiko. — 2) vladala.

3) V proglasu za Koroško je bila nazvana „Centralregierung“.

4) t. j. vsi direktni in indirektni davki.

(Dalje prihodnjič)

FRAN ERJAVEC, Pariz:

207

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Naslednje popoldne, dne 30. III., je pa prispel v Celovec sam francoski vrhovni poveljnik Napoleon Bonaparte. Nastanil se je v dvorcu barona Eggerja v Gosposki ulici. V nasprotju z rezkim Masseno je Bonaparte z vsem razumevanjem sprejel pritožbe meščanskega zastopstva, ga pomiril, preklical Massenovo ukaz glede destarne dajatve (to je naredilo na vse posebno ugoden vtis) in kaznoval razne samovolje, ki so jih bili zagrešili francoski vojaki proti prebivalstvu. Tedanji celovski stanovski generalni davkar Lindenbichl je v svoji kroniki opisal Buonaparteja takole: Bil je mož majhne postave, star kakih 29 let, polt njegovega obraza je bila rjavkasto-rumena, lica upadla, nos vzvišen, njegove temne, globoko ležeče oči so se pomembno ozirale, njegova govornica je bila odsekana, a jasna, njegovo čelo je označevalo misleca. Na zunanji sijaj svoje osebe ni polagal nobene pažnje, bolj je bilo pa opaziti to pri njegovi gardi..., ki je pa štela le 30 mož.“

Naslednji dan, „11. germinala v V. letu republike“ (t. j. 31. III.) je izdal Bonaparte poseben slovesen proglas na Korošce in skoro prav enakega (v francoščini, nemščini in slovenščini) nato še na Kranjce. Ta znameniti dokument, prvi, ki ga je naslovil genialni Korzičan na Avstrije in o katerem se je nova koroška vlada sama izrazila, da je „vreden velike Buonapartejeve duše, njegove slave in velikega naroda“, je objavil (27. IV.) tudi Vodnik v svojih „Lublanskih Novicah“. V njem je bilo rečeno:

„Francoska vojska nepride v vašo deželo, se nje polasti; tudi ne vašo vero, zadržanje, inu navade kej preverniti. Ona je perjatelca vsih narodov, zlasti možkih deželakov Nemške zemle. — Tih pet mož, kateri fran-

cosko sojzbdstvo¹ vižajo, so si vse mogoče perzadeli, de bi nadlogam konec sturili, katere razdelujejo dežele na suhim...“ Zatem pripoveduje proglas, kako se je francoska vlada (direktorij) prizadevala doseči mir z avstrijskim cesarjem, toda ravno „skuz englendarsko zlato oslepleni ministri“ (tu je mišljen Thugut) stoje popolnoma pod angleškim vplivom in so prepričali mir. Pravi, da gotovo „nam enako sovražite Englendirje, kateri le svoj lasten dobičik per ti vojski iščejo inu najdejo; vem, de sovražite vaše ministre, kir so se unim prodali... Zatorej sternimo se mi zuper England, inu dunejske ministre! Postanimo perjatli! Francosko sojzbdstvo ima vso pravico, z' vami kakor premagavec sturiti. Al nej zgine ta pravica pruti enimu glihajnu mej namil Vi se nebote nič mešali v' to vojsko, katera ni po vaši volji; vi nam bote dali živež, kar ga bo treba. Jes pak očem varuvat vašo vero, navade, inu last; ter vam vso vojskno naklado odpustiti. Al ni vojska sama na sebi grozna zadosti? al neterpite že tak preveč, vi nedolžni offer ptujeh zmotnav? — Davki, katere imate navado Cesarju dajat, vam bodo namest škode, kar jo vsaka skuz gredoča vojska sturi; inu za plačilo živeža, kar ga bote nam dajali. — Za tega volo poglavitni general zapove: 1. Duhovne opravila se bodo deržale, kakor do zdej. Škofi, inu duhovni, kir so zavol nevumniga strahu zapustili svojo čedo, smejo nazaj priti; general jim bo popotne pisma poslati pustil. — 2. Kranjsko (v koroškem proglasu je stalo seveda „koroško“) deželo bode ladala² ena Komeszija desetih mož, katera se bo imenuvala Central-Gubernium³, inu imela vso deželno, mestno, inu opravilno oblast. — 3. Deželske, inu sodne postave ostanejo per svoji moči. — 4) Vse deželne, inu cesarske davke, kateri su se zkuz pervo, ali skuz drugo roko⁴ dajali, bode ta Komeszija noter jemala; inu jeh obračala za deželne potrebe, za kupovanje živeža za armado, inu za odškodovanje, kateri so kej terpeli, kader je vojska memo šla. — 5) Ta Komeszija bo vse narejala, inu zapovedovala, kar deželne, sodne, inu gmej perhodkov opravila zadene. — 6) Zbrani možje

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Na soncu in na morju

(Tretje pismo z letovanja v Dalmaciji. Piše Alojzij Vauti, selški župnik.)

Ali naj še kaj povem o Rabu?

Prijazni pater v samostanu sv. Bernardina nam je iz zgodovine Raba pripovedoval tudi to, da je od l. 1449 dalje razsajala na otoku enajstkrat kuga in je razredčila prebivalstvo tako, da je od 10.000 ljudi ostalo še 2000. Nikoli več ni število prebivalcev doseglo prejšnjega stanja. Tudi sedaj je na otoku le okoli 8000 ljudi. Na otoku se je večkrat pojavljala tudi malarija, zadnjikrat l. 1934, od tega leta dalje pa nič več. Malarijo povzročata in prenaša pik muh in komarjev, ki se plodijo v močvirjih. Zato so osušili močvirja, v vode pa naselili majhne ribice gambuzije, ki posebno rade love in žrejo komarje in ličinke. Tako je ta nadloga odpravljena.

Mesto šteje sedaj okoli 800 domačinov, v kopalni sezoni pa kar mrgoli letoviščarjev. Še zdaj, ko je glavna sezona minila, jih je mnogo, največ Nemcev. Ti si s svojo dobro valuto lahko kaj več privoščijo. Morda je obilen obisk tujcev vzrok draginji, ki tu vlada. Opazili smo pa, da tudi Nemci skušajo kar se da ceneje izhajati. V naši hiši je stanoval tudi neki inženir iz Nemčije. Samo zajtrkoval je in večerjal, čez dan je pa bil nekje v kopalšču in je za kosilo pojedel nekaj grozdja in smokov. Tako so tudi mnogi drugi preživljali dan na kopalščih, kopalšča pa so bila — če izvzamemo luko — vsa obrežja naokoli. Tu je človeških dvoživk, belih, od sonca porjavelih in temno počrnelih, da kar miglja. Mi smo si izbrali oddaljeno obrežje in se tja vozili s čolnom, da bi bili bolj sami in nemoten. Pa tudi v našo bližino so se naselili kopalci, pač gotovo iz istih namenov kot mi!

Čolnarji s čolni na vesla in jadra, pa tudi z motornimi čolni se ti ponujajo za vožnjo. Biti pa moraš previden, da te ne opeharijo! Pogodi se z njimi natančno in ga plačaj šele po končani vožnji! Na vožnjo vabijo v raznih jezicah. 30 Dinar pro Kopf — smo slišali enega vpiti. Med čolnarji je seveda konkurenca in zato tudi mnogo zavisti. Biti smo pričeli, kako so neko jutro drugi čolnarji navabili v svoje čolne dosti potnikov, le eden je bil prepočasen. V jezi je kar bruhal iz sebe vsakovrstne psovke in kletve najhujše vrste. Hrvatje in Italijani so znani, da grdo preklinjajo. Ogabno je tako preklinjanje in dokazuje surovost in neolikanost.

Zivahno je vrvenje po ulicah pozno v noč. Zvečer pač ni bilo pokoja. Stanovali smo v hiši ob križišču dveh ulic in zelo blizu kina. Pa so pod oknom modrovali možje, klepetale ženske, vpili in se podili otroci. Potem pa še predstave v odprtem kinu ob devetih zvečer z raznim moder-

nim cigumigu cviljenjem in zmešanimi zvoiki! Okoli 11. ure po končani kino-predstavi spet hrup in vpitje odhajajočih. Hvala Bogu, da sem kljub vsemu temu še dosti spal. Moj prijatelj g. Ivan je brez spanja prebedel marsikatero nočno urico; naš mladi Jože pa se je kljub vsemu nočnemu hrupu trajno zibal v sladkem spancu.

Večkrat smo po večerji šli na sprehod v park. Tam je bilo vse mirno. Skozi vejevje dreves so nam ljubko svetlikale zvezde z jasnega neba, spodaj so rahlo šumeli morsk valčki. Na nasprotnem obrežju so svetile električne luči. Tu in tam je kak ribič v čolnu s svetilko vabil ribe v bližino, da jih zajame v mrežo. Od daleč sta dajala svetlobne signale dva morsk svetilnika. Vse pa je bilo tako svečano, idilčno, mirno in tiho, da smo sedli na klop in uživali lepoto z lučkami posejane prijetne noči. Dvigala nas je h Očetu luči. Prav v tem mirnem okolju nam je vrela iz srca molitev rožnega venca. Čutili smo potrebo izmakniti se za nekaj časa posvetnemu direndaju v duhovno samoto božje bližine. Ko toliko posvetnjakov Boga pozablja in ga žali — naj se vsaj iz našega kroga dviga dolžna čast pred božji prestol!

Isti vtis sem imel, ko sva vsako jutro z g. Ivanom korakala po ulici mimo neznatnega samostana benediktink v cerkvice samostana šolskih sester, da tam mašujeva.

Mesto z modernimi hoteli, zabavišča, kopalšča itd. živi samo uživanju, vse drvi za materialnimi dobrinami. Tu v teh dveh samostanih pa žive sestre skromno, z delom svojih rok si služijo kruh, se pokorijo in

molijo zase in za druge. Kakor zelene oaze v peščeni puščavi, tako tu božje oaze med posvetnim vrvenjem. Šolske sestre so razene vse Slovenke, prav take kot naše častite sestre na Koroškem. Zadnji dan se v zakristiji snidem z bivšo večkratno provincialko s. Amando, ki se je prišla sem na morje okrepiti. Čuden slučaj! Pred 21 leti se je tudi mudila tukaj. S že eno sestro se je udeležila izleta na Barbat z našo družbo, ki smo jo tvorili: dr. Josip Jeraj, pokojni župnik Mente, jaz z gospodinjo Micijo in malo nečakinjo Zofko. Prav dobro se je tega izleta po tolikih letih še spominjala. Naročila je pozdrave za s. Mileno in druge naše sestre.

Tudi letos smo se peljali v Barbat. Pri družili se nam je p. Peterca. Motorni čoln je brzo rezal morsk gladino. Krasno jutro je bilo. Kar škoda se mi je zdelo, da bo te vožnje tako hitro konec. Ropotanje motorja — tako se mi je zdelo — skrini idilo vožnje. Prosil sem čolnarja, naj ga ustavi. Tako smo mirno obstali in uživali lepoto morja. V Barbatu smo najprej dali Bogu, kar je božjega, nato si ogledali cerkev in župnišče, po kopeli pa izrabili gostoljubnost domačega župnika, ki nam je postregel z grozdjem in rakijo. Postreči s kuhanimi raki nam ni mogel; pa tega nismo pričakovali. Raki so namreč posebna znamenitost v Barbatu. Tri vrste rakov se dobijo tam. Škombri so kakor naši mali rečni raki. Jastogi so veliki, dolgi do pol metra, s tipalkami vred celo 1 meter, imajo pa manjše klešče. Rarogi so tem enaki, a imajo velike klešče. Škombre nam je gospodinja enkrat skuhalo in nas učila jesti. Imajo sladko belo meso.

Devet dni smo že na Rabu, dovolj dolgo. Malo spremembe bo treba. Čaka nas na povratku še ena postaja: Lovran! Od tam se spet oglasim. Pozdravljeni!

NAPAD...

ni vojaški službi. Njegovi lastniki so ga imenovali Maks.

V notranjščini kočije pa so sedele tesno ena ob drugi tri mlada dekleta v cvetu osemnajstih let. Zivahno so se pogovarjale o tem in onem, seveda najraje o svojih častilcih. V teh letih je kaj takega pač najbolj zanimivo. Dobro so se počutile in zato se jim ni nikamor mudilo, Maksu pa menda tudi ne. Prepustile so mu, da je vozil kakor je sam hotel. Leno je po peščeni cesti prestavljal utrujene noge s sveže podkovanimi kopiti. Na zluknjeno streho borne kočije pa so padale deževne kapljice z uspavajočo enakomernostjo. V gozdu ob cesti je skrivnostno zašumelo. Zadnje velo listje je padalo z vej na vlažna tla. Od severa je potegnil mrzel veter; dekleta so se še tesneje stisnila ena k drugi. Njih pogledi pa so sledili vijugasti cesti, ki se je kakor siva preproga v temnem ozadju po-

Oblačen poznojesenski dan se je zgodaj začel umikati mraku. Toda tudi temu ni bilo dolgo obstanka, kajti v ozadju je že prežala noč na svoj nastop. Kakor v gosti, temnosivi pajčolan zavita, je ležala vsa dolina, da ni bilo mogoče razločevati obrise gora. Iz megel, ki so segale prav do tal, je začelo polagoma rositi. Najprej rahlo in neslišno, kakor da se samo poigrava, naposléd pa vedno močneje in gosteje.

Po samotni cesti, ki vodi od precej oddaljene železniške postaje pod Karavankami v širšo dolino, se je počasi pomikala stara kočija. Poznalo se ji je, da je pravzaprav že odslužila svoj delež v prid človeštvu, enako tudi konju, ki jo je vlekel. Bil je namreč eden izmed tistih maloštevilnih konj, ki so za časa prve svetovne vojne smeli ostati v domačem hlevu. Morda zaradi nujne potrebe, znabiti pa tudi glede nesposobnosti za uporabo v napor-

bo padel nazaj na zemljo.

— Prav gotovo, je vzkliknil kapitan.

— Dobro! je povzel Michel Ardan. Ne domišljaj si, da vaju bom pripravil do istega mnenja; toda pravim vama kar naravnost: Odpotujta z menoj in se prepričajta, če homo na poti obtičali.

— E! je ostrmel J. T. Maston.

Ob tem nenadnem predlogu sta se oba tekmeča spogledala. Pazljivo sta se motrila. Barbicane je čakal na kapitanov odgovor. Nicholl je prežal na predsednikove besede.

— No? je povzel Michel s sila vabljivim naglasom. Ko se nam ni treba več bati odbojne sile!

— Sprejeto! je vzkliknil Barbicane.

Najsi je še tako hitro izgovoril to besedo, jo je Nicholl izustil v istem hipu.

— Živio! Sijajno! Živela oba! je klical Michel Ardan in molil roko obema nasprotnikom. In zdaj, ko je zadeva urejena, prijatelji, mi dovolite, da vas pogostim po francosko. Povabim vas na kosilo.

Dvaindvajseto poglavje

NOVI DRŽAVLJAN ZDRUŽENIH DRŽAV

Vsa Amerika je še tisti dan hkrati izvedela za zadevo kapitana Nicholla in predsednika Barbicana in za njen čudoviti razplet. Vloga, ki jo je igral v tem spopadu viteški Evropejec, njegov nepričakovani predlog, ki je presekal voz in ki sta ga

javljala ter zopet izginjala za vsako rido.

Kočija je ravnokar zavila okoli skalnate stene, ko je ena od deklet opazila, da stopa tik ob kočiji človek z globoko na čelo potisnjenim klobukom in ogrnjen v dolg črn plašč. Prestrašila se je ter naglo pocukala prijateljico, ki je imela v rokah vajeti, za roko. Razburjeno ji je zašepetala v uho:

„Urška, poženi Maksa, hitro poženi, nekdo hodi čisto tiho zraven voza! Moramo se ga iznebiti! Bojim se!”

Urška ni odgovorila, pač pa je krepko potegnila za vajeti in z njimi udarila Maksa po plečih.

„Hij Maks — hij — ga je začela poganjati!” Toda Maks, namesto da bi se spustil v dir, je obstal. Vsi Urškini klici ga niso mogli spraviti za korak dalje. Prijatelj je namreč že stal tujec in ga držal za uzo.

Vse drugo se je zgodilo tako naglo, da se je dekletom pozneje dozdevalo kakor hude sanje.

V naslednjem trenutku se je pojavila iz ozadja druga moška postava, zagrabila Urško in jo začela vleči iz kočije. Urška se je krčevito oprijela kočije ter vpila na vse grlo. Njenem obupnem vpitju se je pridružila Marica, kajti tudi po njej je istčasno posegla krepka moška roka. Anica pa, ki je sedela v sredini, je pa kar otrpnila. Nepopisna groza se je je polastila. Tudi ona je hotela vpiti, toda nitj enega samega glasu ni spravila od sebe. S široko odprtimi očmi in drhtečimi ustnicami je nemo pričakovala svoje usode. Ali pri vsem strahu ji ni ušlo dejstvo, da so bile roke, ki so se stegnile po prijateljicah, oblečene v rokavice.

Hkrati se je zasvetila v bližini luč in kakor bi trenil so izginili napadalci. Z naglimi koraki se je kočiji približal mlad možki ter posvetil dekletom v blede obraze. Ko so v njem spoznale domačina, so nehale kričati in največje razburjenje je nekoliko poleglo. Govoriti še niso mogle, samo hvalježno so zrlle v tisočkrat dobrodošlega rešitelja.

„Kaj pa vam je dekleta, da ste vse iz sebe? Vas je mar strašilo?”

„Zdaj se vam pa res ni treba več bati — saj ostanem jaz pri vas in meni pač lahko zaupate” — jim je govoril z mehkim, pomirjevalnim glasom.

Prisedel je v kočijo, vzel vajeti v roke in energično pognal Maksa, ki je doslej stal kakor prikovan na cesti.

Dekleta so se še enkrat ozrla na vse strani, toda o napadalcih ni bilo več duha ne sluha. Vzela jih je deževna in tajinstvena noč.

Med nadaljevanjem vožnje so mu začele pripovedovati svoj doživljaj. Poslušal jih je resno in pazljivo. Včasih pa je komaj vidno pokimal z glavo, kakor da vé, kako se je zgodilo. Medtem mu je ležal zadržan smehljaj okoli ustnic. Dekletom se je (Konec na 6. strani)

JULES VERNE:

44

obema nasprotnikom časa, da bi se ogovorila.

— Vragal je rekel, prava sreča je, da se taka dva junaka nista srečala prej! Zdaj bi objokovali enega ali drugega. Toda hvala Bogu, — ki je posegel vmes — nič več se nam ni treba bati. Če pozabiš na svoje sovraštvo zato, da se poglobiš v vprašanja mehanike ali pa da jo zagodeš pajkom, potem tako sovraštvo ni za nikogar več nevarno.

In Michel Ardan je povedal predsedniku zgodbo o kapitanu.

— Vprašam vas zdaj, je končal, ali sta takšna dva dobra človeka kot vidva zato tukaj, da si drug drugemu s karabinko razbijeta glavi?

V tem nekoliko smešnem položaju je bilo nekaj tako nepričakovanega, da Barbicane in Nicholl nista vedela, kako bi se vedla drug proti drugemu. Michel Ardan je to dobro opazil in sklenil, da bo na hitro poskusil s spravjo.

— Moja vrta prijatelja, je rekel in se kar se da sladko nasmehnil, med vama je bil samo nesporazum. Nič drugega. No, da dokazeta, kako sta se do kraja pobotala in ker sta moža, ki znata tvegati svojo kožo, sprejmeta odkrito moj predlog.

— Govorite, je rekel Nicholl.

— Prijatelj Barbicane misli, da bo šel njegov izstrelek naravnost na luno.

— Kajpada, je potrdil predsednik.

— In prijatelj Nicholl je prepričan, da

Potovanje na Luna*)

Barbicane je s svinčnikom risal v zvezek formule in geometrične like, njegova puška pa je ležala prazna na tleh.

Učenjak je bil v novo delo tako zatopljen, da je pozabil na dvoboj in na maščevanje ter ni ničesar videl in ničesar slišal. Ko pa je Michel Ardan položil svojo roko na njegovo, je vstal in ga začuden pogledal.

— O! je naposléd vzkliknil, ti sil! Tul! Našel sem, prijatelj! Našel sem!

— Kaj?

— Sredstvo, ki sem ga iskal!

— Kakšno sredstvo?

— Sredstvo, ki bo uničilo učinek odbojne sile pri izstrelitvi projektila!

— Res? je rekel Michel in poškilil na kapitana.

— Da! Voda! Navadna voda bo vzmet... A, Maston! je vzkliknil Barbicane, tudi vil!

— On sam, je odvrnil Michel Ardan, in dovoli, da ti hkrati predstavim spoštovanega kapitana Nicholla!

— Nicholl! je vzkliknil Barbicane, ki je bil v hipu pokonci. Oprostite, kapitan, je rekel, pozabil sem bil... pripravljen sem...

Michel Ardan se je vmešal in ni pustil

Slavje 50-letnice slovenske krščanske prosvete

(Nadaljevanje s 1. strani)

bistvenega pomena za obstoj slovenstva na Koroškem. Takrat ne ljudska in ne srednja šola nista nudili Slovencem pouka v maternem jeziku, nista jih seznanjala s kulturnim bogastvom našega naroda. To delo je vršila Krščanska socialna zveza prek v njej včlanjenih društev. Vodili so jo globoko pobožni in narodu zvesti duhovniki ter krščanski laiki. Prvi med njimi je bil Lambert Ehrlich, ustanovitelj in duša Krščanske socialne zveze ter njen podpredsednik. Predsednik pa je bil župnik Matej Ražun, ki je takrat stal sredi svoje velike borbe za Narodno šolo v St. Jakobu, kateri je posvetil svoje najboljše življenjske sile. Istočasno pa je dr. Lambert Ehrlich v Celovcu vzgajal slovenske bogoslovce, zbiral in vzgajal študentovsko mladino. On je bil začetnik osrednje koroške prosvetne organizacije, voditelj prve dijaške organizacije pri nas in ustanovitelj prvega slovenskega dijaškega doma v Celovcu. Danes tudi stoji v Celovcu Dijaški dom, v poslojpu Mohorjeve družbe in vodi ga č. g. salezijanci. Gotovo ni slučaj, da se je Ehrlichova zamisel uresničila čez petdeset let in zaživela z novo, nesluteno močjo; ampak je neizpodbiten dokaz, da imamo Slovenci v Ehrlichu dobrega priprošnjaka pri Bogu!

Njuno veliko delo je nadaljevala dolga vrsta idealnih sodelavcev, kot Vinko Poljanec, Janez Starc, Viktor Ruprecht, Ivan Sekol, dekan Kristo Košir iz Žihpolj, Alojzij Vautj iz Sel, dr. Franc Zeichen in še mnogi drugi idealni duhovniki. Med laiki pa dr. Joško Tischler, dr. Vinko Zwitter, Milka Hartman, prof. Joško Hutter, Niko Krigl iz Zahomca, Ferdinand Kropiunik in Prangarji iz Brnce, Janko Lepušič in Hanzej Janežič iz St. Jakoba, Šiman Ferčnik, Joza Pak, Aleks Einspieler, Lipan Partl iz Sveč, Florijan Lapuš, Križnik, Olip Janko, Ogris Janko v Bilčovsu, Söteln in Kompoši v Hodišah, Lovro Kramar v Holbičah, Tolmajer Janko iz Radiš, Kačnik Miha iz Skocijana, Ogris Andrej v Dragunažah, Rutarji, Vastl Martin iz Lovank, Cergoj iz Globasnice, Kumer Mirko, Kropiunik Franc, Kušaji, Rudolfovi, Trampusi in še mnogi drugi. Ne bi hotel pri tem zmanjšati zasluge drugih številnih prosvetarjev, vendar bi njihovo naštevanje bilo odveč, kajti njihovo delo živi med nami. Krščanska socialna zveza je zajela slovenski rod od Smohorja pa do Pliberka. V dolini Matije Majarja Ziljskega, Jarnika, Grafenauerja, v domovini Miklove Zale ob Dravi ter v kraljestvu kralja Matjaža pod

sivo Peco je odmevala slovenska pesem, se je gojila naša materna govornica in žebalo po slovensko."

Nato je govornik orisal prosvetno delo do današnjega dne, ki živi naprej v Krščanski kulturni zvezi in Farni mladini. Zaključil je: „Ze 1400 let biva na tej zemlji naš rod in doni tod naša govornica. Koroška je naša domača dežela. Vedno smo bili zvesti in lojalni državljani in prav zato si tudi sedaj ne pustimo kratiti svojih zapisanih pravic. Časi, ko je živel narod od drobtin, ki so padale z gospodarjeve mize, so minili. Narod se je prebudil in s samozavestjo zre v bodočnost. Možato smo se vsedli k mizi in ker imamo enake dolžnosti, zahtevamo tudi enake pravice. Zeleti hočemo v miru z našimi nemškimi sodeljanci, vnaprej povemo, da odklanjamo vsako urejevanje naših pravic, ki bi bilo izvršeno brez nas." Govornikove besede so bile sprejete z burnim odobravanjem.

Nato so predstavniki različnih organizacij čestitali osrednji krščanski kulturni organizaciji k njenemu jubileju.

Dekan Košir je orisal delo Zveze, ko ga je profesor Ehrlich po prvi svetovni vojni naprosil, da prevzame njegovo mesto. Si volasi dekan je izrazil svoje posebno veselje nad mladino, ki se je v tako lepem številu udeležila današnjega slavja ter ji priporočil, da ljubi materno besedo ter se zvesto oklepa krščanstva.

Nato je predsednik predal besedo odličnemu gostu iz severne Nemčije, msgr. Tensundernu, ki na Westfalskem pastiruje med tamošnjimi slovenskimi delavci in rudarji. Dejal je v gladki slovenščini, da je Nemeč po rodu in da se je slovensko naučil po želji svojega škofa. Ta je hotel med svojimi slovenskimi verniki imeti dušnega pastirja, ki zna materni jezik svojih ovčic. Cerkev prisoja maternemu jeziku velik pomen in mu priznava veliko spoštovanje. Materni jezik je za vsakega človeka velik zaklad. Za časa svojega dušnopastirskega dela je dodobra spoznal Slovence in jih tudi vzljubil. To je bilo mogoče zato, ker je govoril in razumel njihovo materno besedo. Med Slovenci je doživel mnogo lepega. Večkrat se mu je zgodilo, da je prišel v kako slovensko hišo, kjer stari ljudje že leta niso slišali domače besede in so se razjokali, ko jih je dušni pastir nagovoril v slovenščini. Zaključil je, da sta ljubezen in spoštovanje med narodi naša skupna krščanska dolžnost.

Govornikove besede so vsem segle globoko v srce. Na oder je stopil predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr.

Joško Tischler. Rekel je, da je po dolgih letih borbe za slovenske narodne pravice bilo zanj posebno doživetje, ko je pred nekaj leti srečal msgr. Tensunderna in v njem spoznal človeka, ki kot zaveden Nemeč v duhu prave krščanske ljubezni ljubi Slovence. Zanj je bilo — po mnogih razočaranjih — to srečanje potrditev pravičnosti slovenske borbe za narodne pravice in obenem borbe za strpnost in sožitje med obema narodoma na Koroškem.

V imenu goriških Slovencev je pozdravil zborovalce visokošolec Andrej Bratuž. Med gosti pa smo opazili tudi znanega pevovodjo prof. Fileja ter urednika „Katoškega glasu“ iz Gorice, dr. Humarja.

V imenu šmihelskega prosvetnega društva je vse prav pristočno pozdravil mladi Čerčej, za Mohorjevo družbo je spregovoril č. g. žup. Srienec, za Zvezo absolventov kmetijskih šol je izrekel čestitke Hanzej Derzula iz St. Jakoba, za Zvezo absolventov gospodinjstev šol pa Rezika Hobel iz Celovca.

Svetnik Koroške kmetijske zbornice Janjo Janežič iz Leš pri St. Jakobu je v imenu gospodarjev izrekel Krščanski kulturni zvezi čestitke k jubileju ter izrazil željo, da ta kulturna zveza še naprej vrši svojo

veliko poslanstvo. Za njim je nastopil priljubljeni bivši župan v Blatu in sedanji slovenski zastopnik v Okrajni kmetijski zbornici, g. Mirko Kumar iz Blata. Z njemu lastno slikovito in pristržno domačo besedo je obudil spomine, ki jih naši dedje še hranijo na svetniškega škofa Slomška, ko je posvetil cerkev pri sv. Katarini in izrazil prepričanje, da bo delo, ki je na tako posvečenih tleh vzklilo, tudi lepo uspevalo v bodoče.

Sledil je igrokaz, ki ga je spisal č. g. župnik Kasel iz Hodiš. Z veliko marljivostjo je prelistal stare orumenele letnike „Mira“ koroškega slovenskega glasila iz leta 1908 in špinal odrsko sliko, ki obnavlja prvo leto življenja Krščanske socialne zveze. Pred nami so zaživeli župnik Ražun, prof. Ehrlich, Jug, Vunček, Gril, Abraham in drugi takratni možje in mladeniči, ki so zaorali ledino slovenske prosvete.

Med posameznimi točkami je ubrano prepeval pevski zbor.

Bil je velik praznik pri sv. Katarini. Bilo je slavje slovenske pesmi, besede in dejanja, obenem pa mejnik lepe, včasih težke, a plodne preteklosti ter začetek nove bodočnosti v delu, borbi in napredku.

NAPAD...

(Nadaljevanje s 4. strani)

pač nekoliko čudno zdelo, da mladi znanec nikogar ni opazil, ko se je na pozni večer vračal domov in zaslišal krik napačenih deklet. Na tozadevno vprašanje je samo zanikal in smehljaje dostavil:

„Izginiti so morali kakor kafra!“

Ko pa je naposled prišel čas ločitve, je od prestanega razburjenja še zmeraj malo trepetajočim dekletom vendarle priznal resnico.

„Trije dobri znanci so se slučajno znašli v Celovcu pri rujni kapljici vina. Ko so pri povratku z večernim vlakom pred postajo opazili kočijo z dobro znanimi dekletimi, so sklenili, da jih za šalo nekoliko prestrašijo. Po bližnjici so jim prestregli pot, se skrili za skalo ob samotni cesti ter tam pričakali prihod kočije. Nato so izvedli dogovorjeni „napad“, v katerega je potem posegel slučajno došli znanec. V naglici so z njim spregovorili nekaj besed in ga prosili, da naj gre in pomiri kričeča dekleta. Ko so spoznali, kakšno grozo so s to šalo izzvali, je tudi nje same zaskrbelo. Sklenili so, da kaj takega ne storijo nikoli več.

Pri slovesu pa je mladi znanec in domnevni rešitelj še šaljivo dostavil:

„Da boste mogle ponoči vsaj spati!“

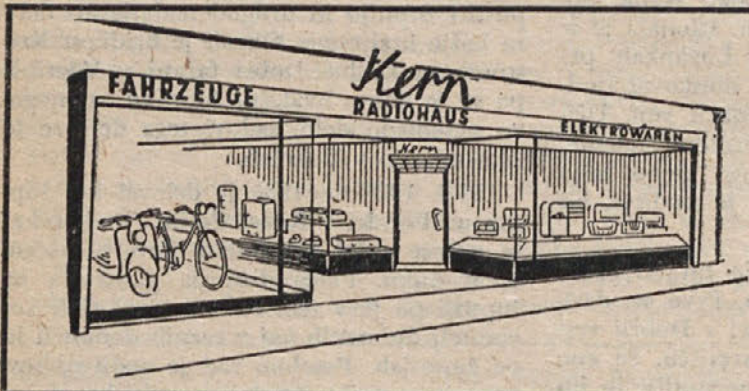
Globok vzdihljaj se je izvil dekletom iz prsi. „Torej je bila samo šala!“

Rdečica je zopet stopila v prebedela lica in na obrazih se je pojavil prvi smehljaj odpuščanja.

N. K.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 28. 9.: 07.30—08.00 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. PONEDELJEK, 29. 9.: 14.00—14.45 Poročila. Objave. Pregled sporeda. — Trdi orehi. 18.40—18.55 Za ženo in družino. — TOREK, 30. 9.: 14.00—14.30 Poročila. Objave. — Zdravniški vedež. — SREDA, 1. 10.: 14.00—14.45 Poročila. Objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 2. 10.: 14.00—14.30 Poročila. Objave. — Morda Vas bo zanimalo. — PETEK, 3. 10.: 14.00—14.45 Poročila. Objave. — Otroci, poslušajte! (Dr. N. Kuret: Lisica je prav zvita zver. Slikanica slov. ljudskih pravljic o zvitorepki). — SOBOTA, 4. 10.: 09.00—10.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Radio aparati
Šivalni stroji
kolesa
V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse
Ugodno plačilo na obroke

MÖBELHAUS
STADLER
KLAGENFURT

Theatergasse 4

Das Haus der guten Möbel

4 Vorteile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Österreichs. Hartholzschlafzimmer von S 3.900
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zinsen
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spezialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:

Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen

SW-MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

Beratung durch eigenen Architekten!

VW - KOMBI
dobro ohranjen - ugodno naprodaj

Na ogled pri **Breznik & Co.**
Celovec, Viktringerstraße 5

ZAHVALA

Zahvaljujemo se vsem pogrebem in vsem darovalcem vencev, pa tudi tistim, ki so nam pomagali pri prevozu. Prav posebno zahvalo pa izrekamo č. g. Zaletelu za njihov lepi in tolažilni govor in za pogrebne obrede. Naša zahvala velja tudi g. župniku Verhnjaku in pevcom, ob žalostnem pogrebu našega dobrega sina in brata, gospoda

Jurija Sadjak
ki se je, star 38 let, smrtno ponesrečil v Železni Kapli.
Zaljujoči starši, brat in sestra z družino

Ostanke blaga po zelo ugodnih cenah
bei **Maurer** Klagenfurt, Alter Platz 35

Krzneni
plašči, jopiči, ogrinjala, in popravila

Oesely
KLAGENFURT
Obstplatz 1-2

Vsa sadna drevesca — jabolčna do 20% cenejša kot drugod — vam dostavi domača drevesnica ing. Marko Polzer, pd. Vazar, p. St. Veit i. Jauntal.

pinjskega jezera naprodaj. Dopise pod značko „252.886“ na Oesterreichische Werbegesellschaft, Klagenfurt, Alter Platz 1.

SENZACIJA! Lahko dobite že popolni brivski aparat „Royal Matie“, ki deluje brez električnega toka. Dobite ga tudi na obroke!

PENZION ZA TUJCE s priključno kmetijo blizu Klo-

Nenadomestljivi! Predvajanje pri: INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10. Oktoberstrasse 4

Sončna očala - Sonnenbrillen

OPTIKER SEKERKA
KLAGENFURT, 10. OKTOBER-STR.